Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 76. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 21-го КВІТНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, APRIL 21, 1984 No. 76. VOL. XCI.

І. СОКУЛЬСЬКИЙ „ПОКАЯВСЯ"

Київ. — Тут, на сторінках „Вістей з України" ч. 14, з березня 1984 року, надруковане інтерв'ю журналіста Л. Гамольського з засудженим за інакодумство ще в 1970 році, а потім ще кількакратно, поетом і філологом Іваном Сокульським з Дніпропетровська, який ще і „нині відбуває покарання за вчинений карний злочин", — як пише газета, — в неназваному газетою місці.

І. Сокульський з каяттям пише про свої „помилки", що привели його до „малошанованої купки дисидентів", і про інші свої „прогріхи" супроти СССР, які були викликані, мовляв, „хворобливими амбіціями, підігрітими окремими особами". Все це разом було на користь лише „закордонним любителям носити жаринки чужими руками". Є в в статті і про „чужоземну розвідку" і „про закордонні центри ідеологічних диверсій", але найсумніше те, що 44-річного Сокульського, якого засуджено на покарання в тюрмі та таборах примусової праці аж до року 1995, примусили написати своєрідний донос на його співв'язнів, тих, хто, як Олександер Кузьменко, був разом з Сокульським заарештований ще в 1969 році на голосному процесі групи українських культуротворців „Дніпропетровської творчої молоді". Про Сокульського відомо також з всіх процесів над лікарем Миколою Плахотнюком, бо це, заступаючись за „Дніпропетровську групу молоді" сам д-р Плахотнюк карався по в'язницях і психушках від початку 1970-их років. Ця молодь вимагала лише одного — волі для національної творчости, не спотвореної русифікацією й іншими обмеженнями совєтської цензури. Особливо карні органи були люті на І. Сокульського за його надхненні вірші в стилі Василя Симоненка, де він оспівував минуле України у збірці „На Голгофу", та скептично висловлювався про Леніна в його вірші „Жест", даючи моторошні картини життя в тюрмах у його „Тюремних віршах".

В памфлеті „Прозріння", як зветься згадане інтерв'ю у „Вістях з України", пише той же Л. Гамольський про інших „співучасників злочину" І. Сокульського: про Оксану Мешко, одну з „озлоблених ренегатів, ... що ненавиділи радянську владу", про Віталія Калиниченка і Володимира Сіренка. Всіх їх начебто засуджує тепер „прозрілий" І. Сокульський, якого тюремний шлях повний довгих і безмежних страждань. Є згадки і про тих дисидентів, які опинилися за кордоном, зокрема про Валентина Мороза, якого опитуваний дуже критикує, як „дрібного хапугу і амбіціонера".

І. Сокульському поставлено три питання, але на них дозволено йому дати широкі відповіді, бо він зрозумів „згубність свого становища" і тепер сподівається, що йому дасть влада право жити. Він бо зробив „перший свідомий крок на шляху до поправи".

Знову пишуть про В. Половчака

Чикаго. — Агентство Юнайтед Пресс Інтернешенел знову розіслало ширшу інформацію до преси про долю Володимира Половчака, неповоротця до СССР, якого совєтські чинники, за посередництвом Американської унії громадянських свобід, намагалися за всяку ціну „злучити" з батьками і змусити повернутись в Україну, куди повернулись Михайло і Анна Половчаки із своїм найменшим сином, „розчарувавшись" життям в Америці.

Про старшу сестру Володимира Наталію в інформації згадується тільки побіжно, бо вона після заяви батьків, що вони вирішили повертатись в Україну, зараз таки попросила право азилю в ЗСА і, маючи тоді 17 років, такий азиль і право на перебування в ЗСА отримала. З Володимиром було тяжче. Він був малолітнім юнаком і його рішення не вертатись до комуно-московської імперії прийшлося боронити на численних коштовних судових процесах, які, до речі, ще не закінчились.

Вміжчасі Володимирові сповнилося 16 років і мабуть з цього приводу преса повернулася до згадки про нього, бо практично беручи, він за рік може сам звертатись про право постійного перебування в цій країні і напевно його отримає, бо його справа в Державному департаменті відома. Зрештою Уряд ЗСА вже раніше дав йому право азилю і навіть заборонив вивозити його поза кордони ЗСА без відома Уряду. Йдеться тут про звичайну формальність яку треба своєчасно полагодити.

Очевидно, згадана унія і численні адвокати, які репрезентують совєтську сторону, зводитимуть бої до останньої хвилини і з цим фактом треба числитися, бо вони оспорюють право Уряду в суді і кажуть, що Вашінгтон не має права вмішуватись до чисто родинних справ. Совєтська пропаганда зручно використала справу В. Половчака на сторінках своїх газет, притягнувши до цієї акції і батьків Володимира, які заявляли, що їхньому синові „переполокали мозок українські буржуазні націоналісти", „підкидали наркотики", „обіцяли гори мости в ЗСА" тощо.

Тепер Володимир живе в родини в Чикаго і є учнем середньої школи ім. Стаймніца. Його сестра Наталія студіює у Райт коледжі і бажає працювати адміністратором в бизнесі. Згідно з опінією адвоката Юліяна Куляса, В. Половчак не виявляє бажання повертатись до СССР. Він живе дуже добре закліматизувався в ЗСА і Америка подобається йому чимраз більше.

В. Половчак переписується з батьками, яким вміжчасі народилася ще донечка, але він мріє якнайскорше стати американським громадянином.

ПРЕЗИДІЯ СКВУ ВІДБУЛА ДВОДЕННІ НАРАДИ В НЮ ЙОРКУ

Я. І М. ШАФРАНЮКИ ПОДАРУВАЛИ БУДИНОК ДЛЯ СКВУ В ТОРОНТО

Ню Йорк (В. Д.). — В суботу і неділю, 7-го і 8-го квітня ц.р., повна Президія СКВУ відбула тут свої дводенні наради з участю членів з Канади і Америки.

З Канади були: д-р Петро Саварин, президент, Митрополит Максим Германюк, Архиєпископ Василь Федак, мгр Мирослав Барабаш, генеральний секретар; сен. Павло Юзик, о. Тимотій Міненко, Василь Кирилюк, д-р Франк Мартинюк, Леонід Філь, д-р Богдан Долішний і Олександра Ковальська.

З Америки: Митрополит Стефан Сулик, д-р Іван Флис Ігнат М. Білинський, Іванна Рожанковська, Іван Олексин, Володимир Мазур, Стефанія Букшована, д-р Богдан Шебунчак, д-р Любомир Романків, мгр Іван Винник, д-р Роман Дражньовський, і колишній президент СКВУ, мгр Іван Базарко. На сесії були теж присутні ред. Мстислав Дольницький, редактор „Америки", д-р Володимир Душник, редактор „Українського Квартальника", і проф. Омелян Пріцак, директор Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету.

Сесія Президії СКВУ: сидять (зліва): д-р І. Флис, сен. П. Юзик, С. Букшована, мгр І. Базарко, Митрополит М. Германюк, д-р П. Саварин, Митрополит С. Сулик, Архиєпископ В. Федак, І. Білинський і В. Мазур; стоять (зліва): ред. М. Дольницький, д-р Р. Дражньовський, д-р Л. Романків, В. Кирилюк, проф. О. Пріцак, Л. Філь, д-р Б. Шебунчак, д-р Ф. Мартинюк, о. протопресвітер Т. Міненко, д-р Б. Долішний, О. Ковальська, І. Олексин, мгр М. Барабаш, д-р В. Душник і мгр І. Винник.

Перший день нарад

Після вступної молитви виголошеної Митрополитом Стефаном, д-р Саварин відкрив збори, закликаючи українську пресу заперестати „безплідну полеміку" яка тільки спричинює дальші непорозуміння та конфлікти серед української громади у вільному світі.

Звіти про діяльність Президії СКВУ від ІУ Конгресу подали мгр М. Барабаш, касир В. Кирилюк і фінансовий секретар д-р Ф. Мартинюк.

При цій нагоді мгр Барабаш подав радісну вістку, що Ярослав й Михайло Шафранюки, власники Канадсько-Української Мистецької Фундації в Торонто подарували одноповерховий будинок при Блур вул. на власну посілість СКВУ. Цей дім вартий понад 1,5 мільйона дол. Формальне оформлення цього „княжого дару" переводять тепер адвокати Фундації і СКВУ.

Присутні одноголосно ухвалили вислати спеціяльну подяку для Я. і М. Шафранюків за їх щедру жертвенність та висловили надію, що знайдуться інші українські меценати, які підуть слідами цієї прикладної родини.

Також на нарадах у суботу Президія УАКРади зложила 10,000 дол. на Світовий Конгрес Вільних Українців, як першу частину своїх фінансових зобов'язань до Секретаріяту.

Під час довшої дискусії про плянування відзначення 1000-річчя християнства в Україні довше доповнення виголосив проф. О. Пріцак. Конкретно він представив т. зв. „Гарвардський плян" про видання 40-томової праці про українські культурні надбання від часу впровадження християнства в Україні. Такий проєкт передбачує біля 40 томів і мавби коштувати понад 3 мільйони долярів.

Ширша дискусія велася на тему гідного відзначення 1000-річчя християнства в повній співпраці з Українськими Церквами.

Інші справи порушувані на сесії торкалися таких питань, як дальше пропагування голодового голокосту в Україні, деколонізація комуно-російської імперії, справи української молоді і дальші заходи в обороні людських і національних справ в Україні, які реферували М. Барабаш, д-р Л. Романків і сен. П. Юзик.

Під час дискусії над звітом Комісії Прав Людини було виявлено, що серед 180 дезертирів із совєтської армії в Пакистані є 60 вояків української національности. В цій справі Президент СКВУ д-р П. Саварин є в контакті з пакистанським амбасадором в Канаді. Рівнож шість вояків-українців із совєтської армії перебувають у Швайцарії, і робиться старання через Міжнародний Червоний Хрест, щоб їх не видано совєтському урядові.

Другий день нарад

Кількагодинні наради, що відбулися після Богослуження в неділю, 8-го квітня ц.р., включали такі справи, як підготовка до збірки на фонд СКВУ, про що реферував касир Л. Філь. Робляться заходи, щоб фінансову кампанію в усіх країнах українського поселення ведено при допомозі Українських Церков та українсь-

Закінчення на ст. 3.

У ВАШІНҐТОНІ ВИБУХЛА БОМБА, ПІДКИНЕНА ПУЕРТОРІКАНЦЯМИ

Вашінгтон. — Тут у ранніх годинах Великої П'ятниці, 20-го квітня, вибухла бомба в офіцерському касині в Вашінгтонському дворі воєнної фльоти (Невіярд), наробивши чималої матеріяльної шкоди, але, на щастя, не спричинивши ніяких жертв в людях. Відразу після вибуху телефонічно було повідомлено про причини підкинення бомби: відома Пуерторіканська націоналістична група взяла на себе відповідальність за бомбу, програючи по-телефону грамофонний запис, — чоловічий голос на ньому сказав, що ця революційна група ФЛАН цим протестує проти „американського імперіялізму" в обширі Караїбського моря та в Центральній Америці, вимагаючи самостійного Пуерто-Ріко. Цього самого дня вибухла бомба також в Західній Німеччині в Штутгарті, в американських забудуваннях повітряної лінії Пан—Ам,

ніхто не признався до підкладення цієї бомби; жерв в людях і тут не було. Але ці

постійні бомбування створюють стан постійного напруження в демократичних країнах, де є вільне відкрите суспільство, і всіх об'єктів, що є загрожені можливими терористичними бомбуваннями, не можна обставити суцільною вартою, бо таких об'єктів є забагато, і тоді кріна б перетворилася в „озброєний військовий табір", — кажуть аналісти причин цих терористичних актів у ЗСА.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН сильно обороняє свою антикомуністичну політику в Ценральній Америці, не зважаючи на те, що вона непопулярна серед ліберальних кіл американської спільноти. Правда, завдяки демократам, які ведуть тепер сильну передвиборчу кампанію проти Р. Реґена, ця справа стала контроверсійною і перенеслася з Конгресу до засобів масової інформації а по через них на вулицю. Тепер кожний, — каже один з дорадників Президента, який не бажав бути названим, — вважає своїм обов'язком критично висловитись про закордонну політику Адміністрації Р. Реґена, бо так їм сказали лідери Демократичної партії під час широкої передвиборчої кампанії. Мало хто говорить сьогодні про економіку, бо вона є в упорядкованому стані, і її не можна використати для пропаганди, — каже президент Р. Реґен, який вважає, що ЗСА мають певні зобов'язання в Центральній Америці, тимбільше, що ці зобов'язання є частиною оборони інтересів ЗСА в цьому просторі. Він назвав змагання ЗСА з комунізмом в Ценральній Америці „найважнішою справою під теперішню пору" і заявив, що якщо ЗСА не зроблять порядку сьогодні, завтра може бути вже запізно.

ВРАХОВУЮЧИ ПОТРЕБИ і зріст злочинства в місті, посадник Ню Йорку Едвард Кач, в порозумінні з комішенером поліції Бенджаміном Вордом і погодженістю міської ради, вирішив збільшити ряди поліції на 1,000 осіб, підвищуючи таким способом число нюйоркських поліціянтів до 26,145 осіб, найвищого числа від 1976 року. Крім того посадник заявив, що місто прийме на працю додаткових 160 цивільних осіб для керування рухом, щоб можна було перекинути тих, які мають поліційний вишкіл на іншу працю. Головним приціломом поліції буде зменшення до мінімуму числа тих водіїв автомобілів, які їздять в п'яному стані, повести боротьбу з торгівцями наркотиків тощо.

ЛІДЕРИ КРАЙОВИХ організацій, членство яких складається з еспаномовних американців, виступили гостро проти демократичного кандидата на президента Волтера Мондейла і заявили, що він в більшості ігнорує побажання еспано-американців і навіть не прибув на конференцію лідерів, яка відбулась недавно у Вашінгтоні. Речники цієї великої групи виборців підкреслюють, що під час конференції виступав проповідник Джессі Джексон, не зважаючи на його обтяження виборчою кампанією, а сенатор Ґері Гарт вислав свого особистого представника. Тільки В. Мондейл цілковито зігнорував запрошення, бо він, мовляв, вважає, що еспано-американці силою обставин повинні голосувати за ним, хоч воно так не є і еспано-американці можуть змінити свою думку в останній хвилині, — заявили лідери і організатори конференції.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН І Перша лейді Ненсі виїхали з Вашінгтону і перед поїздкою до Китайської Народної Республіки вони відвідають ще на заході стейт Вашінгтон, побувають на своїму ренчі в Каліфорнії, а звідти поїдуть до стейту Гаваї. На Гаваях до партії Президента долучаться численні дорадники і кореспонденти. Президент перебуватиме в Китаю шість днів і зустрінеться там з лідерами цієї комуністичної держави.

АРХИЄПИСКОП ДЖАН О'КОННОР, новий голова нюйоркської архидієцезії, який недавно офіційно зайняв місце кардинала Терренса Кука, й інші американські єпископи заявили президентові Рональдові Реґенові і його найближчим співробітникам в ділянці закордонної політики, що вони не схвалюють притаєних дій розвідки в Центральній Америці. У Становищі американських єпископів, які зібрались на крайовій конференції у Вашінгтоні, зокрема наголошується непогодженість Римо-Католицької Церкви із прихованими акціями Сі-Ай-Ей в Нікараґуа, Ель Сальвадорі, Гондурасі і Коста Ріці. Архиєпископ Дж. О'Коннор заявив, що становище Адміністрації обороняв і вияснював деякі справи головний дорадник Президента у справах крайової безпеки Роберт МекФарлейн.

ВАШІНҐТОН ОФІЦІЙНО привітав генерального секретаря ЦК КПСС Константина Черненка, совєтського лідера, з приводу вибору його на пост голови Президії Верховної Ради, тобто „президента" в західньому понятті. Президент Роналд Реґен пише, що З'єднані Стейти Америки все готові сісти із совєтськими представниками до спільного стола і розпочати позитивний діялог про поліпшення відносин між обидвома країнами і редукцію деяких родів нуклеарної і хемічної зброї, щоб зменшити риск війни у світі. Складаючи ґратуляції К. Черненкові Р. Реґен підкреслив, що ЗСА і СССР мають певну відповідальність за долю людства тепер і в майбутньому, а різницю в поглядах і тактиці можна усунути тільки шляхом переговорів.

ПОІНФОРМОВАНІ ОСОБИ кажуть, що президента Роналда Реґена й інших членів кабінету не вразила так постава і критика сенатора Беррі Ґолдвотера й інших республіканців, які не погоджувались з операціями Сі-Ай-Ей в Нікараґуа, як становище і голос сенатора Пола Лексолта, республіканця з Невади, давнього приятеля Р. Реґена і голови президентської виборчої кампанії. Треба думати, — кажуть політичні спостерігачі, що провідні республіканці пробуватимуть витягнути з тієї поведінки Лаксолта якісь консеквенції.

Ю. Теодоровича знайшла поліція у Філядельфії

Філядельфія. — Агентство Асошієйтед Пресс інформує, що поліція заарештувала 61-річного українця Юрія Теодоровича, якого Департамент справедливости обвинувачує у воєнних злочинах, нібито доконаних ним під час Другої світової війни після окупації військами гітлерівської Німеччини території України.

За Ю. Теодоровичем поліція шукала довший час після того, як він виїхав в серпні минулого року із свого дому в Трой, Н. Й., і не повертався довший час, або взагалі перебував поза межами З'єднаних Стейтів Америки. Тим разом поліція заарештувала його у домі сестри у Філядельфії, де він мабуть тимчасово затримався на кілька днів.

Речники Департаменту справедливости кажуть, що тепер суд має право судити Теодоровича за втечу перед законом. Йому закидають співучасть у винищуванні жидівського населення в Україні і покликаються на написану ним власноручно записку, яка цілком добе може бути черговою фальшивкою КҐБ. Теодорович каже, що він не брав участі у жадних винищувальних акціях, а письмо на листі у якому стверджується, що він вбив шістьох громадян жидівської національности правдоподібно підфальшоване в лябораторіях совєтських органів.

Тимчасово Ю. Теодорович перебуває на волі за викупом 2,500 долярів, які були встановлені після того, як він дав слочо чести не покидати Філядельфію без окремого дозволу суду, аж до переслухання його справи. Минулого січня йому відібрали громадянство ЗСА. Тепер Департамент справедливости намагається депортувати Теодоровича поза кордони ЗСА.

В УКУ відбудеться семінар купців і підприємців

Філядельфія. — Традиційним вже звичаєм, на закінчення весняних викладів Українського Католицького Університету відбудеться тут семінар зорганізований місцевим Відділом Союзу Українських Купців і Підприємців. Таким семінаром СУКіП відзначує день патрона українського купецтва св. Юрія. Цього року семінар рівночасно відзначує 35-річчя Відділу СУКіП і відбудеться в четвер, 10-го травня, о год. 7:30 вечора.

У програмі спільний Молебен та відкриття семінара представником СУКіП Олександром Борецьким. Опісля відбудуться доповіді на тему: „Срібло-золото-діяманти в науці та житті", в яких беруть участь: д-р Ігор Кунаш, геолог, що працює у відомій французькій фірмі Фут Мінерал Компані, д-р Юрій Рибак, економіст, Василь Дорошенко, мистець, книгознавець та співробітник „Нотаток з мистецтва", і Юрій Антоняк підприємець, який закуповує і продає дорогоцінні металі, як теж є професійним оцінювачем античних і біжутерійних виробів та подасть про це інформації на семінарі. Всі чотири доповідачі є експертами у своїх ділянках. Організатором семінара є д-р Юрій Рибак.

Семінар відбудеться в домі Т-ва „Св. Софія", при 7911 Вайтвуд ровд, Елкінс Парк, Па.

Поліція розкрила „російську мафію"

Ню Йорк. — Нюйоркський щоденник „Дейлі Нюз" помістив у числі з 16-го квітня ц.р. довшу інформацію про поширену сітку злочинців на цілій території З'єднаних Стейтів Америки, так звану „російську мафію", яка складається в більшості з новоприбулих в 1970 роках імігрантів, і, згідно з оцінкою поліції і службовців Федерального Бюра Інвестиґацій (ФБІ), оперує у 15-ох головних містах ЗСА і в Торонто, Канада. Найсильніше ця „мафія" закріпилася в Ню Йорку на бруклинському Брайтон Біч, у Філядельфії, Клівленді, Чикаго, Делласі, Медісоні, Виск., Портленді, Оре., і Лос Анджелесі.

Злочини до яких вдається ця „російська мафія" включають вбивства, торгівлю і перевіз наркотиків, крадіж люксусових автомобілів та інші злочини. Приховані агенти ФБІ, які на протязі кількох місяців провалили поліційні досліди в цій справі, отримали інформації, які вказують, що частина цих злочинців є кримінальниками, які тільки коротко перед висилкою їх за кордон були переведені органами КҐБ на статус „політичних в'язнів", щоб таким чином замести за ними сліди і викликати на Заході враження, що вони покидають Совєтський Союз з політичних причин.

В поліційних і урядових колах існує переконання, — пише далі про цю немаловажну справу кореспондент „Дейлі Нюз" Миррі Вайс, — що частину таких осіб совєти зумисно перекинули з великою хвилею іміграції в 1970 роках до ЗСА, щоб наповняти ними тутешні тюрми і взагалі створювати заколот та контроверсійну опінію про справжніх політичних емігрантів, які покинули комуно-московську імперію з протесту проти її комуністичної і диктаторської системи. Подібно, мабуть взоруючись на практику КҐБ, зробив кубинський комуністичний диктатор Фідель Кастро в 1979-80 роках, під час масового виїзду кубинців до ЗСА, процес якого, як відомо, навіть вихопився з-під контролі Уряду толішнього президента Джиммі Картера, який замість плянованих 5,000 допустив до цієї країни 125,000 кубинців. Велику частину тих „втікачів" становили злочинці, умово хворі і непоправні вбивці.

Федеральні чинники думають, що серед цієї частини російських імігрантів є багато агентів КҐБ, завданням яких є не тільки займатися шпигунством серед новоприбулих осіб, але всякою іншою диверсійною роботою. „Немає навіть сумніву, що ми покищо ловимо вільом в темряві і між нами і ними стоять непрохідні мовні барієри, що утруднюють працю поліції, — заявив колишній службовець ФБІ Джеймс Мирфі, який недавно покинув працю в цій установі, щоб перейти на працю в приватному секторі.

В інформації відмічується факт, що більшість з-посеред приблизно 250,000 новоприбулих з СССР емігрантів це порядні, працьовиті люди, які тяжкою працею і здібною ініціятивою пробиваються в житті, шануючи закони тієї країни, до якої вони прибули, але це велике число емігрантів використала Москва для своїх шпигунських, і підривних цілей, висилаючи разом з ними за кордон певну кількість злочинного елементу і вишколених агентів КҐБ, — кажуть офіційні особи в ЗСА.

У СВІТІ

В ІЗРАЇЛІ накопичуються відомості, що один з чотирьох арабських терористів, якого взято живим після відомого схоплення пасажирського автобуса в Смузі Ґази, 18-річний Майді Абу Юмаа вбитий вже в ув'язненні. Родина і мати хлопця пізнали його з фотографії, яку зроблено було відразу після події минулого тижня, коли ізраїльське військо опанувало ситуацію із схопленням автобуса, і трьох терористів тоді було вбито в перестрілці. Цей четвертий терорист вбитий тоді не був, а лише пізніше, в арешті. Але ізраїльське військо заперечило можливість вбивства цього араба після сутички. Проте неспокій з цієї причини серед арабів у Смузі Ґази, мабуть, викличе потребу прослідкувати цей інцидент, бо фотографію з заарештованого і непораненого Майді Абу Юмаа взяв і має офіційний фотограф Алекс Левак з Гадашат, і вже її показував і представникам преси і іншим офіційним чинникам.

У СЕРЕДУ, 18-ГО КВІТНЯ, стало відомо з іракського джерела, що два бойові кораблі Іраку обстріляли і знищили „дві великі морські цілі" поблизу іранського головного порту для експорту нафти. Під чиїм прапором пливли ці два нафтоналивні кораблі невідомо, як і невідомий розмір пошкоджень цих суден.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Реґен, червоний Китай і Тайван

Як відомо, президент Реґен вибирається на дипломатичні відвідини до Китайської Народної Республіки, де він має переговорювати в справі збільшення торговлі між Америкою і континентальним Китаєм.

Однак, як повідомляє китайська преса в Пекіні, представники китайської комуністичного уряду не скривають цього факту, що вони порушать справу продажі американської зброї націоналістичному Китаєві, цебто Китайській Республіці на Формозі (Тайван).

Урядовий офіціоз „Бейджінґ Рев'ю" подає, що найважливішою справою між двома країнами є справа Тайвану. Це без сумніву становить найбільшу перешкоду на шляху покращання китайсько-американських взаємин, перешкоду, що стримує нормальний розвиток подій між двома країнами..." Згаданий журнал наводить т. зв. „Шангайський Комунікат" з лютого 1972 року, підписаний президентом Ніксоном, і ще інший комунікат з січня 1979 року — документи, що встановляли дипломатичні зносини з Америкою.

У комунікаті з 17 -го серпня 1982 року Америка старалася зменшити переполох червоного Китаю дальшими продажами американської зброї націоналістичному Китаєві, зобов'язуючися не „переступати як в якості, так і в кількості" цієї зброї до Тайвану. Червона преса в Китаї є дуже ворожо також і критично наставлена супроти американського закону про т. зв. „Тайван Релейшинс Акт", в якому американський Конґрес заперечив право продавати зброю націоналістичному Китаєві після визнання червоного Китаю Вашінґтоном.

Червоний Китай має великі надії з приводу офіційних відвідин президента Реґена. Пекінові потрібно закордонних інвестицій, а в першу чергу американського капіталу та збільшення економічної співпраці з Америкою, включно з допомогою у будуванні гидроелектричних станцій та закупівлею нуклеарної технології. Американські техніки недавно побували на оглядинах у справі можливості збудування станції на ріці Янґсе, але не осягнено жадного домовлення тому, що червоні китайці, подібно як Совєтський Союз, не хочуть позволити на посторонню інспекцію.

Червоний Китай також відмовляється співпрацювати з Америкою проти совєтських плянів в напрямі здобуття контролі в різних частинах світу, хоч це було в пляні тоді, коли Ніксон покинув націоналістичний Китай і визнав уряд Мао Зедонґа.

У тому самому часі, коли червона китайська преса критикувала Америку за її підтримання Тайвану, відомий американський сенатор з Арізони Беррі Ґолдвотер перебував у столиці Тайвану, в Тайпеї. Як відомо, сен. Ґолдвотер був і є завзятим симпатиком націоналістичного Китаю. Він гостро критикував Ніксона за визнання КНР і відкинення націоналістичного Китаю, що, як відомо, був союзником Америки у війні проти Японії.

Сенатор Ґолдвотер рішуче заперечив, начебто його приїзд до Тайвану мав будь-яке відношення до недалеких відвідин президента Реґена комуністичного Китаю.

Як знаємо, визнання червоного Китаю Америкою ніколи не було популярним серед американського народу, не зважаючи на це, що прихильники такого погляду мріяли про економічні користі. Покищо, тих користей не видно. Червоний Китай не є країною „твердої валюти", бо немає покриття в золоті. Крім того, економіка червоного Китаю — слаба, і як подібні режими в европейських комуністичних країнах, ця економіка клигає, бо є під тяжкою і невмілою контролею тоталітарного режиму.

У протиставленні, націоналістичний Китай є вершком економічного успіху. Мешканці Тайвану — в силі понад 18 мільйонів — мають високу життєву стопу. Експорт Тайвану далеко перевищує його імпорт, і тому його економічне положення зараховується до найбільш успішних у цілому світі.

Сенатор Ґолдвотер висловив свій сумнів, чи відвідини президента Реґена до червоного Китаю будуть мати будь-який додатній вплив на покращання відносин між Америкою і червоним Китаєм і на поправу торговлі чи економіки комуністичного Китаю взагалі.

Михайло Кучер

РЕЛІГІЙНИЙ ФАНАТИЗМ В ІРАНІ

Явище релігійного фанатизму властиве людству з давніх-давен. У XVI сторіччі у Франції лютували релігійні війни між католиками і членами Реформаційної Церкви. 24-го серпня 1572 року в Парижі вбито тисячі не-католиків. Тільки у XIX сторіччі у Франції постала свобода віри для не-католиків. Переслідувано протестантів в Італії та Еспанії. В Англії у XVI сторіччі католики терпіли переслідування і не мали прав. Відомо про жорстокі переслідування жидів. У Німеччині релігійні війни тривали тридцять років — 1618-1848.

У Польщі панував релігійний фанатизм проти православних українців до початку Другої світової війни. Митрополит Української Католицької Церкви Андрей Шептицький сміливо протестував проти акції польської адміністрації на українських землях Холмщини і Волині.

Здавалося, що доба варварського релігійного фанатизму минула. Але після большевицької жовтневої революції совєтська комуністична влада жорстоко вимордувала священиків, поруйнувала церкви і постійно переслідує віруючих, кидаючи їх до тюрем і на заслання.

Тепер до небувалих релігійних вибухів прийшло в Ірані. Уряд покійного шаха Ірану гостро критиковано у т. зв. вільній пресі. Незабаром по його смерті на Заході прийшлося перемінити непримиренно ворожу опінію про шаха на більш правдиву. До такої зміни привів Хомейні, релігійний фанатик. Він переконаний, що після повної перемоги революції в Ірані, закон ісляму має запанувати в цілому світі.

Хомейні не признає законів парляменту. Їх треба уневажнити. Треба слухати тільки Аллаха і тих, хто є виконавцем його волі на землі. Хомейні ненавидів династію Паглеві, тому що останній шах змодернізував країну. За півстоліття шахи змодернізували Іран, вивели його з мороку середньовіччя, дали модерне судівництво. З приходом до влади Хомейні за чотири роки парляментарний закон був замінений старим „око за око". 116-ий параграф законодавства Хомейні леґалізує забиття камінням. При тому є припис. Каміння не має бути дуже велике, щоб жертву не вбити негайно, вона має мучитися. Тепер вбивання камінням в Ірані практикується так, як в Старому Завіті. Засуджені на смерть побиттям камінням не мають права амнестії. Присуд виконується негайно. Процеси ведуться за закритими дверима без оборони. Мотиви відсутности адвокатів такі — вони непотрібні. Це вигадка західнього законодавства. Оборона непотрібно продовжує процес. Дуже нагадує СССР.

Становище жінок в Ірані — трагічне. Жінки безправні рабині. Чадра — обов'язкова. Були випадки, що жінок на вулиці з відкритим обличчям обливали сірчаною кислотою. Жінок у в'язницях б'ють ґумовими палицями, ґвалтують, на кілька день зав'язують у мішки.

Економіка Ірану цілком зруйнована. Країна має чотири мільйони безробітних. Хліборобство в занепаді: величезні гроші втрачено на війну з Іраком. Просперує спекуляція, чорний ринок під зарядом мулів. Населення втікає у Туреччину. За нелеґальний перехід кордону провідники беруть 8-10,000 долярів. Нормальну візу можна отримати за 24,000 долярів.

З 1980 року університети замкнено. Освіта тільки в мечетах. Міжнародна амнестія повідомляє про публічне катування розпеченим залізом, електричним током. В'язні у в'язницях місяцями сидять із зав'язаними очима. Дітей приводять до в'язниць, щоб вони бачили катування їхніх батьків. Іран має 150,000 в'язнів. Всі приговорені до смерти належать до лівих партій або до повстанців. До смерти засуджують за подружню зраду, статтевих збоченців. Є відомості, що прокурор Теграну наказував вбивати дітей за участь у демонстраціях.

Дуже старий аятолла править країною дуже жорстоко. Біля двох мільйонів освічених іранців втікло за кордон в Европу та ЗСА. В Ірані щодня є атентати на представників влади. Опозиції нема. Між муллами і „революційною ґвардією" відносини напружені. Прихильники Хомейні бояться, що з ними станеться після його смерті. Сподіваються страшної помсти. Незадоволення серед населення зростає, особливо серед національних менших. Армія виснажена війною з Іраком.

На урядових верхах помічається паніка. Корупція осягнула ґрандіозних розмірів.

Минулого року західня німецька поліція арештувала зятя Хомейні. Він мав при собі кілька фунтів опіюму. На обличчях людей у чергах — ненависть. Вони стараються не дивитись на потреби Хомейні, яких повно всюди. Люди виключають радіоапарати, коли промовляє Аятолла. Аятолла — це нужда, безробіття, смертні присуди і війна. Люди прийшли до переконання — досить пізно і по невчасі, що режим шаха був кращий, але з ентузіязмом його повалили.

Рапорти Міжнародної амнестії в Ірані вважають пропаґандою. Режим заперечує тортури, але вони практикуються кожного дня. В'язня прив'язують до столу. Б'ють металевими палицями з ґумою. Звичайно, за малий злочин дають чотириста ударів. Інколи тортури продовжуються кілька днів. Режим засудив на смерть 5,000 людей. 3,000 людей режим знищив таємно. Говорять про тортурування у в'язницях вагітних жінок і дітей. За шаха у в'язницях було 1,200 в'язнів. тепер у в'язницях сидить десять тисяч. Слідством керує теґранський прокурор, якого прозивають „одноокий упир". 1975 року він засудив на смерть п'ятеро журналістів. Наказав відрубати їм руки. Вони померли від втрати крови.

Від вересня 1980 року на війні полягло 250 тисяч іранців. В рядах армії зустрічаються 12-13-ти-літні діти. Їх мобілізовано.

Харчування у трагічному стані. Всюди довжелезні черги по хліб.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про це, що росте і те, що завмирає

Немає сумніву, що у житті нашого народу Великдень був завжди першим і найважливішим святом в році, а ряд традицій пов'язаних із тим торжеством, в яких християнство подало руку давнім ще поганським звичаям, є чи не найкращими і найсильнішими, які відомі у світі.

Це, мабуть, завдячуємо тому, що ми — хліборобський народ і радість з Воскресення Христового получена у нас нерозривно із радістю із приводу весни та відродження в природі.

Але як воно і не є, Великдень у нас лучиться не лише із сильним радісним святкуванням, але із тими невідступними його символами, як писанки, паски і, гаївки-веснянки і христосування.

Цікаве, що з роками, які швидко проминають, а з тим із зміненими обставинами українського життя на місцях поселення в західньому світі, деякі із наших прегарних і унікальних великодніх звичаїв поширюються і процвітають щораз краще, а інші поволі, але поступово завмирають.

Ось візьмімо, наприклад величезну популярність писання писанок. Колись, за часів перебування на рідній землі, мистецтво писання писанок обмежувалося до українського села — сьогодні, коли „там", на нашій, не своїй землі їх заборонено робити, вільні українці без різниці походження і звичаїв вивчають і пишуть високомистецькі писанки та пильно обдаровують ними своїх близьких та і чужих, поширюючи тим це виїмкове наше мистецтво. І так захоплення і сама штука писання писанок зростає дослівно з кожним роком та охолює щораз ширші кола її звеличників та писальників. За ними шукають вже тепер господарі землі, на якій живемо, про неї пишуть в чужомовній пресі щораз частіше, подаючи її історію, символіку рисунку і кольорів, а перш усього її чисто українське походження.

Незвичайно цінне також у рості того великоднього звичаю те, що ним захоплюються постійно нові молоді покоління і всюди, де живуть українці, найдете сьогодні молодих жінок, чоловіків, а то і дітвору, що зі запалом, терпеливістю та любов'ю вчиться і пише мистецькі писанки із усіх областей України, а то і „творить" свої оригінальні мотиви. Ось, наприклад, цього року молоді пластуни обдарували мене незвичайно оригінальними писанками, з яких найбільш зворушлива була одна зроблена на великому гусячому яйці, на якому, поруч звичайного гуцульського взору, пишалося велике „О-КА" та пластові символи.

Причин на постійний зріст поширення традиції писання писанок багато, як те, що вони є мистецькою прикрасою на довгий час, що їх можна дарувати, як найкращий дарунок, що їх можна писати, опанувавши це ремесло навіть із книжки та що до цього непотрібно знання мови.

Здається, що саме та остання причина є одною із головних, що допомагає до повільного завмирання іншої української великодньої традиції, а це — гаївок. Цей прегарний радісний хоровід, що його виводили і виводять біля церкви молоді дівчата та хлопці находить щораз менше виконавців, хоча глядачів завжди доволі. Але тут саме треба збірного зусилля, збірної науки, треба вивчення не лише кроків але і складних та часто не дуже зрозумілих для сьогоднішньої молоді, слів, а передусім треба охоти та приємности для того короткотривалого виступу, що призначений для обмеженої кількости глядачів.

Тому гаївки силою обставин завмирають і тому в тих місцевостях, де ще придержуються традиції гаївок так ними дорожать.

О-КА

Іван Боднарук

ПОЧАТОК ЖІНОЧОГО РУХУ В УКРАЇНІ

(До 100-річчя першого жіночого товариства)

На обрії національного життя з'являються час від часу постаті переломового значення. Своїм життям і діяльністю започатковують вони нову еру і залишають по собі в спадщині наступним поколінням не тільки ідейні скарби свого великого духа, але й заповіт до їх здійснення та продовжування початого діла.

До 1840 року наше інтеліґентне жіноцтво рекрутувалося майже виключно із священичих сфер. Воно старалося наслідувати поляків, хоч уже тоді були спроби звільнитися від польських впливів. Наші свідоміші жінки збирали народні пісні й дописували деколи до „Зорі Галицької" та віденського „Вісника". В 1872 році заведено в австрійській імперії шкільний примус для дівчат, а за почином єпископа Ступницького постав у Перемишлі Дівочий Інститут. Але загал жіноцтва жив тоді ще в повній духовій і матеріяльній залежності.

Світова культура знає чимало жінок-письменниць які своєю творчістю збагатили скарбницю духових надбань людства. Щирим золотом на її скрижалях сяють у нас імена Лесі Українки й тонкого психолога О. Кобилянської. Наприкінці XIX й початку XX сторіч замітну ролю в українському письменстві і громадському житті відіграла Наталія Кобринська, піонерка нашого жіночого руху в Галичині й на Буковині. Цього року минає саме 100 літ, як вона заснувала перше жіноче товариство. День 8-го грудня 1884 року має для всього українського жіноцтва епохальне значення, бо в той день почала діяти перша явна й правна жіноча організація на західніх українських землях. На центральних землях України, під гнітом автократичного царського режиму, організоване життя жіноцтва, в повному сенсі цього слова, було немислиме.

Складний і важкий був життєвий шлях Н. Кобринської, цієї великої і сильної духом українки, яка боролася за права жінки. Для української жінки вона залишала заповіт: „Іти крок за кроком, добиватися вищого розвою людства, доказувати і спосібність, дану жінці природою, пробивати світлі сліди в будуччину!"

Програмовим гаслом нашої жінки стала поезія У. Кравченко „На новий шлях". Кобринська була одна з перших феміністок у Галичині, що разом з У. Кравченко, Климентиною Попович-Боярською, Є. Ярошинською та іншими стала в Західній Україні піонеркою жіночого руху. Її перший літературний твір подобався віденським січовикам, які заохотили її далі писати. З Відня повернулася вона з великим задумом і ясною ціллю життя поставити українське жіноцтво на належне йому місце в суспільстві. Увесь час закликала вона жінок із кіл інтеліґенції іти в українське село та виконувати в ньому культурну місію. Тож не диво, що проти неї були деякі кола в сильній опозиції, особливо, коли в 1884 році вона заснувала в Станиславові „Товариство Руських Женщин". В тому ж часі написала вона свої перші оповідання „Пані Шуминська" (пізніша назва „Дух часу") і „Задля кусника хліба", в яких одверто поставила проблему становища жінки в українському суспільстві, з вимогою повних прав вільного розвитку й доступу до вищої освіти. Засноване нею товариство мало за ціль допомогти жінкам вийти з чотирьох стін родинного дому на ширшу громадську арену, дати їм нагоду поширити свою освіту і своїми силами створити власне видавництво, власну пресу, в якій жіноцтво могло б висловлювати свої думки й тим шляхом вести культурно-освітню працю в широких колах суспільства. На жаль, консервативні погляди деяких членкинь управи намагалися перетворювати це товариство в гуманітарно-допомогове й цим вкінці приневолили Кобринську відійти від громадського життя.

Український жіночий рух, започаткований у Галичині у 80-их роках минулого сторіччя, спершу ставив своєю метою змагання за емансипацію української жінки, за рівноправність у суспільстві й право на освіту. Але в скорому часі цей рух набрав і політичного характеру та став складовою частиною національного визвольного руху. Він давав велику допомогу борцям за волю України. Окремих відваж-

Закінчення на ст. 4.

Ол. Зозуля

З кухлем по селу

Хоч минуло вже піввіку колгоспної неволі, а ювілей відсвяткувати забули. Щоправда, не зручно хвалитись тим, що харчові нестатки в Совєтському Союзі покриває Америка. Але нам звідси дуже кортить довідатися, як живуть колгоспники сьогодні. І ось, ніби відчував наші бажання Олексій Микитенко в оповіданні „Урок лічби" (це означає лекція — а не „вроки" - „уроки") розповів нам про будні одного колгоспу.

Розповідь починається з того, як наддніпрянець Михайло Ганзенко покохав молоду галичанку Ївгу. Вони побрались і згодом переїхали на батьківщину Михайла. Він працював ковалем у колгоспі, а Ївга доглядала дітей, яких народила аж семеро.

Діти повиростали, створили свої родини й роз'їхались хто-куди. Старий Михайло відійшов у інший світ і баба Ївга лишились самітньою й безпомічною. Їй порадили звернутися до колгоспу.

— Яка вам допомога потрібна, Ївго Юзефівно? — запитав голова Підлужний.

— Прошу, щоб колгосп зерна дав декілька пудів, для курочок... Ще казали добрі люди, що маєте мені пенсію виділити; мені небагато карбованців потрібно. Аби на хліб та цукор, бо зубів уже не маю.

— Мабуть же є причина, що вам пенсію не дали?

— Та є, бо я ж у колгоспі постійно не працювала і

Закінчення на ст. 4.

Христя Мулькевич-Клюковська

СЛІДИ ВЕСНЯНОГО ФОЛКЛЬОРУ

III.

ВИКУП ДІВЧИНИ

Там ві Львові на риночку, бриніло,
Там татари люд списують, сердейко,
Там тудиль ми дівчє ходить, бриніло,
А все з ним розмовляє, сердейко,
Не пишіть ні на папері, бриніло,
Напишіть на китайці, сердейко,
Бо я роду великого, бриніло,
Я батейка багатого, сердейко,
Та приїде, викупит ні бриніло,
Та приїде, викупит ні сердейко,
Ой ю сонце під полуднем, бриніло,
Ні батейка не видати, сердейко...
Бо я роду великого, бриніло,
Я милого, багатого, сердейко,
Ой те сонійко не сходить, бриніло
Юж приїхав викупив ні, сердейко.

(Проф. С. Килимник. Український рік у народних звичаях, стор. 166—167)

Ця гаївка не тільки виразно пояснює історичну дію, але також натяком виявляє емоцію про подію з життя, а саме, татари беруть в полон молоду дівчину з багатого дому. В полоні вона боліє, і в той сам час висловлює свою любов до рідних удома. Але в жалю пробивається в неї тон надії, що хтось з них мусить прийти і викупити її від татар. Ця гаїлочка кінчається на тій ноті, що її надія здійсниться та любов зреалізується. Миленький, який є багатий, приїжджає, рятує ситуацію, визволяє свою милу з полону, даючи викуп.

Важливо згадати, що кожний рядок цієї гаївки кінчиться або словом „бриніло" або „сердейко". Проф. Килимник пояснює, що слово „бриніло" характеризує неволю, напад татарів, як також дике панування. Тож у татарськім полоні усе бриніло, всюди був шум, гамір та крик жалю. Саме слово „сердейко" виявляє тугу за домом, за рідними, як також оплетену емоцію страху разом з надією волі.

Це не єдина гаївка про татарську неволю. Цей період історичної дії витворив ряд гаївок: „Викуп хлопця", „Шум", „Коло млина, коло броду", „Із-за гори високої" та ще інші. Кожна з них показує страх перед полоном, перед втратою, як також виявляє просьбу про кращу долю, надію на неї. Один жах, коли подумати, що наша неволя не скінчилася після татарських наїздів. Зараз при кінці XVI сторіччя аж до XVII сторіччя прийшла польська влада і поневолення. Польща не тільки обмежила всі права і волю України, але також порозділювала українські землі польському панству та дала жидам владу над ключами від церков. Нашим людям треба було обов'язково платити датки, щоб жиди відкрили церкви, щоб священики могли відправити святу Літургію, провести Таїнства хрищення, шлюби чи похорони померлого. Про ці зневаги чи знущання за панщини Тарас Шевченко в не одній своїй поезії передав читачеві глибокі страждання нашого народу.

Гаївка „Зельман" виразно підкреслює те явище, що існувало за панщини. Зміст гаївки цікаво змінюється, залежно від оказії. А саме, відгук „Іде, іде Зельман..." часом був веселий, бо люди, що чекали під порогом своєї замкненої церкви, раділи, коли вже бачили жида Зельмана, який врешті відкриє двері до церкви. Часом чийсь відгук повідомляв, що жид Зельман іде, що треба податки від господарів зібрати.

Їде, іде Зельман
Їде, іде його брат
Їде, іде Зельманова
І вся родина

На добрий день, Зельман...
Чого хочеш, Зельман...
Ґречну панну, Зельман...
На який хліб, Зельман...
На жидівський, Зельман...

А ми панну маємо
На такий хліб не дамо!
Їдь геть, Зельман,
Їдь геть, його брат
Їдь геть, Зельманова
І вся родина.

(Д-р О. Бариляк. Ягілка. Стор. 11—12)

Тут Зельман зібрав цілу свою родину і поїхав до даного села, щоб взяти собі українську дівчину. Ця гаївка кінчитися відважним тоном. Наші люди відганяють жидів від себе і дають їм до зрозуміння, що вони мають панну, але не віддають її на жидівський хліб та утримання.

Знесення панщини навело цілком інший настрій в гаївках, коли порівняти їх до минулих різних гаївок. Коли панщина скінчилася, український народ почав віджевати, пізнавати свою вартість, як також набирати відваги.

А на горі жовта бляха
Не біїтеся дівки ляха;
Ані ляха, ані пана,
Бо панщина скасована.

(Проф. С. Килимник. Український рік у народних звичаях, т. II, стор. 183)

Гаївки з того часу стали веселіші, як також стиль виводу їх став жвавішим та виразнішим. Цей настрій можна пізнати, наприклад, в цій гаївці:

Прийшла весна красна,
Щось вона нам принесла.
Принесла нам дівоньку
Я в рутянім віноньку.

Закінчення на ст. 3.

Президія СКВУ...

Закінчення зі ст. 1.

У перерві поміж нарадами (зліва): І. Олексин, Владика Стефан, д-р П. Саварин, Владика Максим, Владика Василь, д-р І. Флис і д-р Б. Шебунчак.

ких центральних організацій. Місяць травень є „Місяцем збірки на СКВУ".

Ред. І. Білинський реферував справу Міжнародного Трибуналу для розслідів організованого голоду Москвою в Україні і пропонував, щоб СКВУ перебрав ці заходи, які тепер переводить УККА.

Д-р Р. Дражньовський говорив про працю СКВОР після чого дискутовано матеріяли і резолюції ІУ Конгресу СКВУ, як теж про потребу зредагування і видання осібними книжками матеріялів з II і III Конгресів СКВУ. Наради закрив молитвою Митрополит Максим.

Наради цієї важливої сесії були ведені в діловій атмосфері.

ЗВЕРНЕННЯ
В 40-РІЧЧЯ СМЕРТИ ОЛЕГА ОЛЬЖИЧА

У боротьбі проти всіх окупантів України в часі Другої світової війни впало на полі слави багато вірних синів і дочок українського народу, щоб своєю кров'ю засвідчити перед усім світом волю українського народу жити своїм власним, вільним, ні від кого незалежним національно-державним життям. Тисячі членів і прихильників Українського Націоналістичного Руху згинули в підпільній боротьбі, на відкритих фронтах збройних змагань за відновлення суверенної української держави, як і в тюрмах і концентраційних таборах.

Між тими, що стояли в перших рядах цієї боротьби, був Олег Кандиба-Ольжич, одинокий син співця Українських Визвольних Змагань 1917-1921 років, поета Олександра Олеся. За багатогранну участь у змаганнях за волю України гітлерівсько-нацистські окупанти схопили Олега Ольжича й запроторили в концентраційний табір в Саксенгавзені й тортурами в часі допитів дня 6-го червня 1944 року закатували його на смерть.

Щоб закріпити добру пам'ять про вклад цього великого сина українського народу в визвольну боротьбу, Світова Координаційна Рада Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій та її складові організації долучуються до вже проголошеного Українським Націоналістичним Рухом рішення про 1984 рік, як Рік Ольжича й цим звертаються до всього українського громадянства причинитися до гідного вшанування вкладу д-ра Олега Кандиби-Ольжича в цю боротьбу, влаштовуючи конференції для розгляду його багатогранної діяльности, святкові сходини-академії в його пошану, а зокрема зібранням його наукової, поетичної, публіцистичної та культурної спадщини й підтримкою видання її новоствореною Дослідною Фундацією ім. О. Ольжича.

На цьому місці згадаймо деякі факти з життя й діяльности Олега Ольжича. Закінчивши геологічні студії в Карловому університеті в Празі, д-р Олег Кандиба працював дослідником у Гарвардському університеті. Свої молодечі роки проводив у студентських організаціях, а зокрема в Пласті в Празі та на Закарпатті. З Божої ласки був він поетом героїчного жанру, відображуючи свою участь в Українському Націоналістичному Русі. В часі державного будівництва в Карпатській Україні в 1938-39 роках, був він культурним референтом у Проводі Українських Націоналістів і з тієї позиції розгорнув він був багатогранну культурну й мистецьку діяльність у Хусті й у всій Карпатській Україні. Перебуваючи в Хусті, Олег Ольжич очолював усіх тих членів Організації Українських Націоналістів, які, мов орли, злетілися з усіх земель соборної України й діяспори, щоб прикладати своїх рук до державного будівництва, а відтак до оборони цієї державности в рядах Карпатської Січі. Вже тоді Олег Ольжич зазнав тортур від гортіївських фашистських посіпак у концентраційному таборі у Варю Ляпоші.

Вийшовши з мадярського концентраційного табору, Олег Ольжич кинувся всім серцем і всією душею до підготови походу до Львова й Києва. Своїм палким словом у тодішній націоналістичній пресі плекав він героїку боротьби й духово підготовляв сотні й тисячі українських націоналістів до повороту на українські землі. В слушний час попрямував він, уже як перший заступник голови Проводу Українських Націоналістів полк. Андрія Мельника й як голова Оперативного Керівництва ОУН на рідних землях, з друзями до рідного Києва, щоб там класти підвалини під державне будівництво. Чудом вдалося йому вирватися з Києва, де його друзі Іван Рогач, Олена Теліга, Василь Кузьмик, Іван Рошко-Ірлявський згинули в Бабиному Ярі з рук озвірілих гітлерівців. Але не вдалося йому обійти подібної долі, бо те саме гестапо і його замордувало в концентраційному таборі в Саксенгавзені.

Українські громадяни! Поетична, культурна, національно-виховна, підпільно-революційна та наукова діяльність Олега Ольжича жде на своє зібрання і дослідження. Щойно запізнавшися з глибиною духа Олега Ольжича, можна як слід оцінити велику втрату для українського народу.

СВІТОВА КООРДИНАЦІЙНА РАДА ІСНО

Павло Дорожинський (голова) — Володимир Процик (секретар).

Складові організації ІСНО:

Об'єднання Українських Академічних Товариств „Зарево", Центральний Провід, інж. Богдан Гасюк, Ольга Михайлюк; Світова Координаційна Рада Молоді ІСНО, Олег Гуцул, Віра Дорожинська; Українське Національне Об'єднання Канади, мгр Михайло Ромах, мгр Євген Мастикаш; Організація Українок Канади ім. О. Басараб, Софія Проців, Анна Бардин; Українська Стрілецька Громада Канади, Михайло Шебець, Павло Салій; Молодь Українського Національного Об'єднання Канади, Уляна Плавущак, Григорій Тарас; Український Визвольний Фонд в Канаді, Іван Сербин, Ольга Цвик, Об'єднання Українських Академічних Товариств „Зарево" в Канаді, Роман Ващук, Іван Підкович; Науково-Дослідний Інститут ім. О. Ольжича в Канаді, мгр Василь Верига, мгр Василь Федорович; Українська Видавнича Спілка „Новий Шлях" в Канаді, Василь Ситник, Яків Мирошник; Організація Державного Відродження України в ЗСА, д-р Богдан Шебунчак, мгр Володимир Яців; Український Золотий Хрест в ЗСА, Наталія Іванів, Ореста Яримович; Український Визвольний Фонд в ЗСА, д-р Володимир Михайлів, Мирослав Роговський; Молодь Української Національности в ЗСА, Олег Гуцул, Оксана Михайлюк; Об'єднання Українських Академічних Товариств „Зарево" в ЗСА, мгр Мирослав Кий, Богдан Петріна; Дослідна Фундація ім. О. Ольжича в ЗСА, д-р Мирослав Чаповський, інж. Михайло Герець; Українська Видавнича Спілка „Самостійна Україна" — ЗСА, д-р Іван Лисейко, Степан Паньків; Об'єднання Українців у Великій Британії, Андрій Костюк, Едвард Струк; Товариство Українських Жінок ім. О. Теліги у Великій Британії, Віра Смерека, Олександра Гоголь; Легія Українських Повстанців у Великій Британії, Іван Волинець, Остап Чуйко; Організація Української Молоді при ОУуВБ у Великій Британії, Степан Мороз, Володимир Коротченко; Фундація ім. О. Ольжича у Великій Британії, Марко Починок, Іван Процай; Українська Національна Єдність у Франції, інж. Володимир Малинович, Василь Мулик; Організація Української Молоді у Франції, Володимир Ґеник, Ольга Малинович; Українське Націоналістичне Видавництво „Українське Слово" у Франції, д-р Ярослав Мусіянович, д-р Аркадій Жуковський; Українське Товариство „Відродження" в Арґентині, інж. Олександер Хам, Богдан Коваль; Організація Українок „Відродження" в Арґентині, Ольга Котульська, д-р Маруся Зінько; Організація Української Молоді „Відродження" в Арґентині, Данило Пена; Іван М. Регей; Кредитова Кооператива „Відродження" в Арґентині, Мирослав Пацлавський, Горацій Яворський; Хліборобсько-Освітній Союз в Бразилії, Ілярій Безручко, інж. Олександер Чечко; Українська Жіноча Організація в Бразилії, Тетяна Бащин, Євгенія Мазепа; Організація Української Молоді „Клем" в Бразилії, Лавро Прийма, Марія Мартинюк; Українсько-Бразилійський Клюб, проф. Степан Плахтин, Іван Кіндра; Фундація ім. О. Ольжича в Австралії, Святослав Книш, Дозя Володимирів; Фундація ім. О. Ольжича в Німеччині, мгр Мирослав Антохій, Іван Керестіль.

Дитяча маскарада 106-го Відділу СУА в Гартфорді

Дитяча маскарада в Гартфорді

Третього березня ц.р. в шкільній залі св. Михаїла відбулася Дитяча маскарада для всіх дітей Гартфорду і околиць.

Виховна референтка Оксана Оприско привітала всіх присутніх дітей і батьків, побажала їм веселої забави і запросила до смачного буфету, який приготовили союзянки.

Після перекуски усі паяцики, зайчики, дикі звірі, індіяни, феї, вояки, а навіть і помаранчева крейда парадували довкола залі під звуки бубна до окремої кімнати, де був висвітлений фільм про значення дружби поміж дітьми.

Відтак діти мали нагоду бавитися і вигравати малі нагороди за їхню участь в іграх. Діти навіть мали нагоду виграти золоті рибки.

На Дитячу маскараду загостили парох церкви св. Михаїла о. шамбелян Степан Чомко і директор парафіяльної школи українознавства інж. Олександер Пришляк з дружиною.

Цю успішну імпрезу підготовив комітет у складі: Оксана Оприско - голова, Люда Хмелівська, Лана Бабій, Галя Балабан, Наталка Рудько, Анна Покора у співпраці членкинь 106-го Відділу СУА. Їхня невтомна праця була винагороджена задоволенням і втіхою дітей.

А.П.

Сліди...

Закінчення зі ст. 2

Тепер гаївки граймо,
За руки ся чіпляймо;
Тепер гаївка мила,
Вже ся панщина скінчила.
Пішли тії пасти кози,
Що носили на нас лози.
Ой вже тії повмирали,
Що нас били, катували,
Ой вже тії пішли в кути,
Що носили на нас прути.

(Проф. С. Килимник. Український рік у народних звичаях, стор. 184)

Можна собі уявити, який веселий це вже був час. Напевно цю гаївку не виконували тільки молоді дівчата та хлопці, але також з ними разом раділи і напевно доспівували дідусі і бабусі.

Мені здається, що Великдень є найбільшим і найвеселішим святом. Ми до того свята приготовляємося сім тижнів. Тоді разом з родиною та громадою стрічаємо час Христового Воскресення. Це свято зустрічається завжди радісно й врочисто — Воскресною Утренею, Святою Літургією, відтак святковим настроєм при сніданні і веселими гаївками.

Отож до нинішнього дня ми продовжуємо не тільки виводити ці традиційні гаївки, що їх наші предки поганської доби виводили, але також виводимо їх на весні, як і вони виводили. Крім їх зберігання, ми продовжуємо і другу традицію, а саме, виводимо гаївки в час Великодня, як це колись робили — перші християни. Тому можна сказати, що ми святкуємо релігійну дію і природне явище, себто подію, коли Христос Воскрес і переміг зло у світі і перемогу весни над зимою.

На закінчення візьмімо до уваги цілість всіх символів та думок в згаданих тут гаївках — від поганської доби аж до часу, коли скінчилася панщина. Можна пізнати певний органічний і безперервний розвиток цієї фолкльорної творчости. У наших гаївках є співи про любов, красу природи, про долю чи недолю людини, як також про історичний стан українського народу. Ідеї у цій творчості розвивалися поруч із внутрішнім розвитком народу. Розвиток пристосувався до певного часу релігійної думки, історичних подій та до соціяльних змін в народі.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

В Манстері відзначено роковини Тараса Шевченка

Вже упродовж кількох років українці в Манстері та Геммонді, Індіяна, а також з далекого півдня Чикаго спільно святкують важливіші події з нашої історії. Цьогорічні роковини українського Пророка Тараса Шевченка згадані громади відсвяткували в неділю, 25-го березня, в парафіяльній залі церкви св. Йосафата в Манстері.

Святкування започаткував співом „Заповіту" мішаний хор з сольовою партією Ореста Ґалана. Вступне слово виголосив Микола Білецький. Він також заповідав точки програми.

Святочний реферат про життя та творчість Тараса Шевченка виголосив інж. Антін Ґайдук.

В мистецькій частині Ірина Куц, Іванка Непіп, Надія Ванджула та Марія Пилипчак виконали по-мистецьки мелодеклямацію „Плач Ярославни", що її опрацювала та нею керувала наша відома довголітня мисткиня — Мирослава Ґалан.

Мішаний хор під диригентурою М. Ґалан виконав дві пісні на слова Т. Шевченка: „Сонце заходить" та „Учітеся, брати мої". В останній пісні сольову партію співала Мирослава Івахів. Акомпаньювала Лі Вількенова.

Сцена була прикрашена копією образу пам'ятника Т. Шевченка у Вашінґтоні, що його скопіював для нас Олесь Куц.

Перед закінченням програми до присутніх звернувся отець крилошанин В. Возняк — парох української католицької церкви св. Йосафата, із закликом до старшого покоління не тільки самим читати твори Поета, але і на них виховувати нашу молоду генерацію. В кінці свого слова отець-парох подякував усім виконавцям програми і особливо Мирославі Ґалан за її невсипущу працю у навчанні та вихованні обох поколінь нашої громади — батьків і дітей.

Святкування закінчено загальним співом Національного Славня.

В часі перерви Микола Білецький, культурно-освітній референт Відділу УККА, відчитав листа від Екзекутиви у справі створення при Централі фонду правної оборони для українських громадян, що їх переслідують большевицькі агенти через американські судові органи за здогадну співпрацю з гітлерівцями. Збірку пожертв перевів голова Відділу адвокат Орест Шевців.

В часі святкувань Микола Білецький вручив Грамоту від Централі УККА фінансовому референтові — Василеві Шевцевому, як вислів признання і подяки за віддану працю — переведення збірки для Українського Народного Фонду. Святкування організували, під патронатом Відділу УККА в Геммонді — парафія української католицької церкви св. Йосафата, 102-ий Відділ Союзу Українок Америки, Осередок СУМ-А — Крути, 24-ий Відділ ООЧСУ та Об'єднання Жінок ОЧСУ ім. Ольги Басараб.

Г. Д.

Складаємо найщиріші співчуття Родині

бл. п.

РОЗИНИ ЗАХАРЧЕНКО

в час їхнього горя.

„НАМИСТО"

Пан ЯРОСЛАВ РУДАКЕВИЧ

в пам'ять своєї покійної Дружини

ОКСАНИ

зложив 250.00 долярів

на ВИДАВНИЧИЙ ФОНД ЖУРНАЛА „НОТАТКИ з МИСТЕЦТВА",
за що видавництво складає Йому щиру подяку.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашого Найдорогоціннішого і Незабутнього
МУЖА, БАТЬКА, ЗЯТЯ, ВУЙКА, СТРИЙКА, БРАТА, СВАТА, КУЗЕНА, ПОБРАТИМА

бл. п. інж.

Ярослава Мартинюка

(* 2. 19. 1920 — † 3. 17. 1984 р.) народжений в Косові, Україна

буде відправлена

ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА
за спокій Його душі

в місцевій церкві св. Миколая, Пассейк, Н. Дж., 214 President Str., **в четвер, 26 квітня 1984 року, в год. 6:15 ранку,**
та в церкві св. Івана у Виппані, Н. Дж., в четвер, 26-го квітня 1984 р., в год. 8-ій ранку,
на яку Рідних, Приятелів і Знайомих запрошують до спільної молитви, горем прибиті:

дружина — МАРІЙКА
з донями — НЕОНІЛЕЮ, ЗОРЕСЛАВОЮ, ЛАРИСОЮ з мужем ЯРОПОЛКОМ ГЛАДКИМ

З приводу цієї сумної Поминальної Трапези будуть відправлені Святі Служби Божі в Римі, Лондоні та в Монтреалі.

Пожертви складені в пам'ять ЯРОСЛАВА, на Патріярщий Фонд, Інвалідів (М. Білик), Стипендійний Фонд до Бразилії (зібрані 70-им Відділом Союзянок), Український Ґрац-Леобен (інж. Л. Калинич), „Товариство Броди" (М. і інж. С. Ярош), рівнож колеґи по фаху (дружини Покійного) збирають на осібну листу, ціль ще не узгіднена, будуть оголошені у часописі.

Горем прибиті:
дружина — МАРІЙКА з донями і родиною

Український Інститут Модерного Мистецтва

Певно, всі ми відчуваємо гордість і пошану, коли заходами до якоїсь нашої установи, що на високому рівні. Будь то церква, народний дім, музей, банк чи „Інститут" в Чикаго.

Український Інститут Модерного Мистецтва (УІММ) у Чикаго — це наймолодша установа, єдина цього роду в світі, але вже широко відома й шанована. Цей Інститут уже зарахований до пунктів спеціяльного зацікавлення в Чикаго. Туди вже ґіди возять туристів на огляди.

Та й справді, Інститут наш, як лялечка: все там новеньке, все чистеньке. Почуваєтеся там так затишно в товаристві мистецтва. Сюди сходиться вся еліта нашого міста, тобто ті, хто люблять мистецтво, бо тут також відбуваються майже всі літературні та музичні вечори. Ми називаємо просто „Інститут". „Що сьогодні в Інституті?" - часто можна почути запитання. Привикли вже, що там щось відбувається. Ми любимо наш Інститут і гордимося ним. Особливо гарне почуття, коли ви є членом його і заходите як додому, не говорячи вже про те, якщо ви є фундатором чи добродієм. Тоді відчуваєте, що й ви щось трішки допомагаєте цій репрезентативній установі — Ґалерії мистецтва.

А почалося все скромненько: д-р Ахіль Хрептовський, головний „винуватець" і меценат цього прекрасного задуму, з кількома своїми друзями найняли помешкання, цілий поверх, і розмістили там перші експонати, даровані чи куплені. Тоді почали влаштовувати виставки. Спочатку місцевих мистців, а згодом все ширше й ширше, вище й вище. Діло йшло. Треба було конче купувати своє більше приміщення, головно виставкову залю-ґалерію.

І ось приєдналися інші меценати, головно колеґи д-ра Хрептовського - лікарі, купили відповідний об'єкт, переробили, обновили, пристосували до даних потреб і з'явився на головній вулиці українського Чикаго в т.зв. „Юкрейнієн вілеџі" гарненький біленький Український Інститут Модерного Мистецтва.

Тут тепер відбуваються не тільки українські виставки, а й інші. Починається розголос, преса містить дуже прихильні нотатки про Інститут, а наша радість і гордість росте та росте.

І ось доходимо до того, що нам і тут уже стає тісно. Адже Інститут щодалі то популярніший, стає перлиною нашого Чикаго. А тут якраз трапляється дуже спокуслива нагода. Рядом з Інститутом продається будинок-крамниця, просто як на замовлення! Тільки купити, відновити, пристосувати так, щоб можна було винаймати одну залю на культурні вечори, і справа виграна. Це ж помагатиме сплачувати за будинок. А Інститут ростиме, ми будемо ще більше горді. Тим більше, що нам „як соли" потрібно такого приміщення, бож, на жаль, у Чикаго немає народного дому!

Як допомогти реалізувати цей задум? Як знайти нових меценатів-добродіїв, чи принаймні багатьох нових членів Інституту, що їх членська вкладка запевняла б постійну суму, на яку можна було б розраховувати. Часто наші люди „викручуються" тим, що не розуміють, чи не люблять модерного мистецтва. Гаразд, але зате люблять літературні вечори, на яких так приємно можна провести час, зустрічаючись з „порядними людьми", та й почути щось гарного.

Отже, в чому справа? Чи ж не варто приєднатися до нашої „родини" членів, добродіїв чи меценатів цього Інституту — гордости українського Чикаго? Адже, хто не йде вперед, той завмирає!

Д. Грушецький

З кухлем...

Закінчення зі ст. 2.

мінімум у мене не вироблений.

— А чому ви не працювали в колгоспі, як усі люди?

— Коли б же я устигла, кажу вам, як їх у мене семеро. Я і при німцях через дітей не працювала, за що і ока позбулася.

— З чогось же треба було жити?

— Чоловік працював. Із того й жили.

Секретарка, що писала протокол, докинула:

— Діти вас не забувають?

— Хвалити Богу, приїздять.

— І грошима не зобиджають?

— У них своя сім'я, свій клопіт, — то які в них гроші, моя небого!

— Через суд затребували б, раз такі діти...

— Господь з вами, за таку раду, — злякано вирвалося в баби Ївги... Діти мої файні, бо працьовиті...

Бабу допитували, як підсудну: чому раніш не зверталась, чому діти лишили колгосп, чому не живете з сином?

Голова пошепки порадився з членами президії й мовив: — Значить так, товариші. Гандзенко в колгоспі, вважайте, не працювала, діти її теж не працюють. Так, що самі бачите, пенсія їй не положена. Із зерном у нас погані справи. Просто кепські, якщо бути відвертим і точним... Ось хіба послідку виділити можна... двадцять кілограмів їй вистачить. Думаю інших пропозицій не буде. Голосуємо. Хто за? Проти?

— І на тім спасибі громаді, — подякувала старенька.

Для скептиків це була неабияка пожива: гострі язики коментували ухвалу, як знущання з людини. А вчителька-пенсіонерка, що 40 років вчила грамоти майже все село, не стрималась й на повний голос заговорила:

— Хіба то не труд виростити і виховати семеро дітей? Труд! Великий труд! І не її вина, що в дітей не зовсім склалося життя і що вона чесна мати; мене тільки дивує, товариші з правління, звідки у вас таке черстве серце? Чи може у вас немає матерів? Чи думаєте, що ви ніколи не будете такими немічними? — Вона вмовкла і якийсь час непорушно дивилася в одну точку. Здригнулась. — Все у вас є і буде, тільки, мабуть, я вас не тієї науки вчила, що потрібна для життя. Товариші колгоспники і пенсіонери! Громадяни! Коли вже наш колгосп такий бідний, що не може виділити на місяць десять-двадцять карбованців для старої, немічної жінки, то я пропоную самим скидатися по п'ять копійок з двору Ївзі Йозефівні на хліб та цукор. Я перша піду по селу з кухлем.

Сотні докорів летіли до столу і падали на безголові голови президії.

— За весь час, — закінчує автор свою оповідь, — Ївга Йозефівна не зронила жадного слова, тільки висохлі пальці міцніше тримали підпору, а в оці бриніла сльоза.

У ВАШІНҐТОНІ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ прийняти на пост амбасадора від Нікараґуа Нору Асторґу, „героїню" революційної боротьби лівих нікараґуанців проти генерала Сомози ще в 1978 році. Н. Асторга, теперішня заступниця міністра закордонних справ, замішана була в убивстві офіцера нікараґуанської оборони ще за часів владування там генерала Сомози, якого, як правого диктатора, усунув переворот, що дав владу теперішньому марксистському урядові сандіністів в цій центрально-американській країні.

Початок...

Закінчення зі ст. 2.

них жінок знайдемо в лавах УСС і на чолі повстань. Жінки були зв'язковими й активними членками нашого підпілля, УВО й ОУН, багато їх воювало в УПА.

Піонерка визволення жінки працювала теж багато на публіцистичному й літературному полі. Проф. М. Грушевський, який дуже прихильно оцінив її письменницьку працю, писав, що „вона — це одна з визначніших та інтересніших постатей у нашому письменстві та взагалі в суспільному житті,- казав,- що слабий рух українського жіноцтва слід пояснювати собі тогочасним станом галицького суспільства, в якому домінувала заскорузлість, і тому заходи Кобринської зустрілися з байдужістю і насмішками.

Все ж таки зерно, кинене Кобринською, не пропало безслідно. Жінки кинулися до праці на пошті й при телефоні, почали працювати в „Народній Торгівлі" і крамницях.

Кілька подробиць про життя Кобринської. Дата народження непевна, бо одні подають 1855 рік, інші 1851-ий. На її гробниці фігурує 1855 рік. Дім батька, о. Івана Озаркевича, славився літературною традицією, і він сам писав вірші. У Відні Наталія познайомилася з головним діячем „Січі", Остапом Терлецьким, який там студіював право. Він заохотив її писати. У своїй автобіографії згадує вона про розмову з Терлецьким, яка мала велике значення в її житті. „Але про що і як писати?", — питала я здивована. „Про те, що говорите, й так, як говорите", — відповів Терлецький. Через кілька місяців після цієї розмови на сходинах віденської „Січі" вже читала Кобринська перше своє оповідання „Пані Шуминська". Дід Кобринської, коломийський парох, також активно сприяв розвиткові національно-культурного життя і під час „Весни народів" допоміг створити в Коломиї театральний ансамбль, який поставив у Коломиї і Львові з великим успіхом драматичні твори „Дівка на відданю" і „Жовнір чарівник", що були перерібками о. Озаркевича відомих творів Котляревського „Наталка Полтавка" і „Москаль чарівник", перекладених на покутську говірку. В цій національно свідомій і висококультурній родині виховувалася Кобринська, яка згодом стала активною діячкою на національно громадській ниві та започаткувала жіночий емансипаційний рух у Галичині. Випередила сучасну собі суспільність на цілі десятиліття. Листувалася з багатьма визначними людьми свого часу, як Ганна Барвінок, Ол. Пчілка, С. Окуневська, І. Франко, М. Павлик, що безнадійно в ній кохався і про це жалібно сповідався в листах до Драгоманова й інших.

Була висока, струнка чорнявка з різким, расовим профілем. Віяв від неї якийсь чар достоїнства. Всі дрібні життєві труднощі сприймала дуже песимістично і це затруїло їй останні роки життя. В буденному житті була непорадна і дуже ощадна. По смерті дорогого батька, який теж лежить у Болехові, зацікавилася модним тоді спіритизмом і вірила, що це дасть їй змогу підтримати дальші зв'язки з покійним батьком і чоловіком. Боялася старости, недуги і смерти. Була холодна та інколи прикра у відношенні до людей. Хоч мала багато друзів, почувала себе самітною.

Початок її літературної діяльности припадає на 1883 рік. У своїх творах старалася насвітлити долю жінки та її місце в суспільстві. Важливіші її твори „Пані Шуминська") або „Дух часу"), „Задля кусника хліба", „Виборець", „Перша вчителька", „Ядзя і Катруся", „Жидівська дитина". В деяких пізніших оповіданнях перейшла з реального світу у фантастичний, виявляючи захоплення фантастикою народних казок („Судільниці", „Рожа", „Душа", „Чортище") і велику обізнаність з етнографією, народним побутом і звичаями. Закінчила свою літературну діяльність оповіданнями на воєнну тематику в давній реалістичній манері („Каліка", „Брати", „На цвинтарі", „Тихий куток", „Полишений"). Написала ряд статтей про фолкльор, як „Жінка в піснях весільних", „Символізм в народній пісні", „Народні пісні" та інші.